

JAAP TIELBEKE [NEDERLAND]

BRIEF AAN MIJN JONGE ZELF

Kijk je nou langs de deuren gaan, pen in de aanslag, praatje paraat. Je vertelt over de zeeschildpad die met uitsterven bedreigd wordt en zegt dat mensen kunnen helpen door een beetje geld te doneren. Je maakt je zorgen om de wereld. Zo jong al. In de tuin van je tante zoek je naar pissebedden, in het bos bestudeer je paddenstoelen en met vriendjes richt je clubs op om de natuur te beschermen. Ik herinner me een broeierige zomerochtend, je helpt mee in de moestuin van je oma en de volwassenen hebben een gesprek over de opwarming van de aarde. Je vraagt wat dat is, 'het broeikas-effect', en je moeder wijst naar het glazen huisje waar oma's tomatenplantjes staan. Als de zon schijnt wordt het daar heel warm, legt ze uit, en iets vergelijkbaars gebeurt er op aarde. Je knikt wel, maar het zou nog even duren voordat het echt tot je doordringt.

Je doet wat de wereld van je verlangt: het licht uitdoen als je van huis gaat, glas naar de glasbak brengen, korter douchen. Dat is jouw manier om bij te dragen aan een beter milieu en als iedereen jouw voorbeeld volgt, komt het allemaal goed. De oorkondes voor de inzamelingsacties van het Wereldnatuurfonds hang je trots boven je bed en 's nachts droom je van een carrière als zeebioloog. Het is een ongeschreven belofte dat je het beter krijgt dan je ouders en die hebben eigenlijk al weinig te klagen. Het einde van de geschiedenis is in zicht en de toekomst lacht je tegemoet.

Je groeit op en voegt je naar het alomtegenwoordige vooruitgangsgeloof. De zorgen om de verdwijnende natuur en het verdriet om uitstervende diersoorten doe je af als kinderachtige sentimentaliteit. Je weet wel dat er nog steeds oerwouden tegen de vlakke gaan en het broeikas-effect almaar sterker wordt, maar daar sta je liever niet te lang bij stil. Het lidmaatschap voor het Wereldnatuurfonds zeg je op. Waarom zou je het goede voorbeeld blijven geven als er verder niemand volgt? Je gelooft dat wij mensen uiteindelijk slimme oplossingen zullen bedenken voor onze zelfgecreëerde problemen. Hebben we dat niet altijd gedaan?

Ik heb wel eens heimwee naar die optimistische tijd, waarvan ik nu weet hoe naïef die was. Soms vraag ik me af wat ik later aan mijn kinderen zal vertellen. We hebben nog tien jaar om een klimaatcatastrofe af te wenden, hoor ik vaak, dus als mijn hypothetische nageslacht zo oud is als jij toen, weten we of ons dat gelukt is.

Waarschijnlijk niet. Ik vraag me af of ik überhaupt wel kinderen wil, als ik werkelijk geloof dat het web des levens ontrafelt en de menselijke beschaving aan een fragiel draadje bungelt. Toch vind ik het te fatalistisch om die vraag met “nee” te beantwoorden. Wie ben ik om te bepalen wanneer de toekomst de moeite niet meer waard is? Wie zegt dat er geen schoonheid of geluk te vinden is op een ontwrichte planeet?

Wellicht zijn de toekomstige generaties wel onze beste hoop op redding. De kinderen van nu doen niet wat de wereld van hen verlangt, maar komen in opstand om die wereld te veranderen. Ze weigeren naar de les te gaan, ballen hun vuisten en schreeuwen “how dare you” tegen de volwassenen die hun toekomst vergallen. Ik zou je willen zeggen: neem daar een voorbeeld aan, maar mijn kinderjaren zijn voorbij. Ik ben onderdeel van de laatste generatie die het tij nog kan keren, al weet ik ook niet altijd hoe. Ik lees en raak wanhopig. Ik schrijf en probeer de wanhoop te bestrijden. Ik heb nog steeds mijn pen in de aanslag en mijn praatje paraat, alleen wordt de boodschap er niet vrolijker op. Een journalist en milieuactivist vertelde me ooit: “Ik probeer telkens nieuwe en aantrekkelijkere manieren te vinden om hetzelfde te zeggen.” Ja, dacht ik, misschien is dat al moeilijk genoeg.

Geschreven als bijdrage aan het Winternachten internationaal literatuur festival Den Haag door Jaap Tielbeke.